

Set fra Kina er Grønland del af amerikansk interessesfære, men Arktis er ikke

Det er en vedvarende og langsigtet strategisk prioritet for Kina at sikre sin tilstedeværelse og indflydelse i Arktis. Det er imidlertid ikke korrekt, når Trump advarer om kinesiske skibe rundt om Grønland. Øen tildeles generelt ikke stor betydning i den kinesiske strategi i regionen, men anses allerede som del af den amerikanske interessesfære. For Kina er den russiske del af Arktis i fokus, og det er snarere i og omkring Beringstrædet, at amerikanerne konfronterer kinesiske skibe. Det ændrer imidlertid ikke ved, at Grønland – og Rigsfællesskabet – skal navigere i stormagtskonkurrencen mellem USA og Kina.

Af Camilla T. N. Sørensen
lektor, Institut for
Strategi og Krigsstudier,
Forsvarsakademiet

Indledning

I Kina har de fornyede amerikanske bestræbelser på at sikre sig kontrol med Grønland ikke fået meget opmærksomhed. Det kinesiske udenrigsministerium har som forventet protesteret over, at Trump-administrationen har henvist til truslen fra Kina som begrundelse for behovet for kontrol med Grønland, og har forsikret om, at Kina – i modsætning til USA – er en ansvarlig og pålidelig stormagt, som ikke truer allierede og partnere med at tage deres territorium.¹ Dog har den kinesiske kritik af USA – og forsøget på at svække amerikanske alliancer – været relativt afdæmpet, hvilket givetvis hænger sammen med, at den kinesiske præsident Xi Jinping forsøger at fastholde den tilnærmelse og stabilitet, som har indfundet sig i forholdet mellem Kina og USA siden topmødet mellem Xi og Trump i Sydkorea i oktober sidste år. Trump skal efter planen besøge Xi i Beijing i midten af maj i år, og det har aktuelt prioritet for kineserne at sikre, at det bliver et godt besøg, hvor de kan få nogle indrømmelser fra Trump – gerne på de såkaldte tre T'er (Trade, Technology and Taiwan), som knytter sig til kinesiske kerneinteresser.

I den sammenhæng blegner andre spørgsmål og problematikker. Da den danske udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen besøgte Kina i maj sidste år, benyttede den kinesiske udenrigsminister Wang Yi dog lejligheden til at un-

derstregte, at Kina fuldt ud respekterer Danmarks suverænitet og territoriale integritet i forhold til Grønland med håb om, at Danmark så vil ”fortsætte med at støtte Kinas legitime holdning i spørgsmål vedrørende Kinas suverænitet og territoriale integritet.”² Det sidste henviser selvfølgelig primært til ønsket om dansk støtte til de kinesiske krav på Taiwan. Bortset fra denne overordnede understregning af vigtigheden af suverænitetsprincippet, som, set fra Beijing, understøtter Kinas ’Et Kina-princip’ (der er ét Kina, og Taiwan er en del af Kina), berører den såkaldte Grønlandskrisen ikke kinesiske kerneinteresser. Det betyder imidlertid ikke, at Arktis ikke er strategisk vigtig for Kina.

Den strategiske vigtighed af Arktis for Kina

I Kina har der længe været et voksende fokus på at sikre landets tilstedeværelse og indflydelse i Arktis. Det er en vedvarende og langsigtet strategisk prioritet, som også Forsvarets Efterretningstjeneste skriver i den seneste risikovurdering.³ Den kinesiske præsident Xi Jinping karakteriserede allerede i 2014 Kina som en ’polar stormagt’ og knyttede direkte de kinesiske ambitioner i Arktis og Antarktis sammen med Kinas stormagtsambitioner, herunder særligt ambitionerne om at blive en maritim stormagt.⁴ At sikre Kinas tilstedeværelse og indflydelse i Arktis

1. Amy Hawkins, *China sees an opportunity in Greenland, but not in the way that Trump thinks*, The Guardian, 21. januar 2026.
2. Reuters, *China fully respects Denmark's sovereignty on Greenland, foreign minister says*, 19. maj, 2025.
3. Forsvarets Efterretningstjeneste, *Udsyn 2025*, København, 2025, s. 37.
4. Jf. Anne-Marie Brady, *China as a Polar Great Power*, Cambridge University Press, 2017.

drejer sig ikke alene om at sikre sig adgangen til kritiske ressourcer og de nye søveje, som åbner op i takt med, at klimaforandringer for alvor sætter ind i regionen. Det drejer sig også om at sikre Kina en førende rolle inden for innovation og fremtidens teknologier.⁵

I Kina karakteriseres Arktis og i bredere forstand de polare områder – sammen med rummet og det dybe hav – som 'strategiske domæner' ud fra en forventning om, at der særligt i disse domæner, som er blandt de mest udfordrende at operere i, er muligheder for at udvikle og afprøve banebrydende viden og ny teknologi samtidig med, at der forventes at være kritiske ressourcer at hente. Arktis er præget af meget barske og hurtigt omskiftelige vejr- og vindforhold, så hvis kineserne kan få f.eks. undervanddroner, kommunikations- og måleudstyr til at fungere dér, er antagelsen, at det kan fungere alle steder. Dermed vil det kinesiske engagement i Arktis bidrage til at sikre landet det teknologiske overtag i stormagtsrivaliseringen med USA.

Herudover har Kina, som nævnt, fokus på at sikre landet adgang til arktiske ressourcer, hvilket anses for strategisk vigtigt i Beijings langsigtede bestræbelser på at sikre og diversificere Kinas import. Det gælder en bred vifte af ressourcer som f.eks. fisk og naturgas, men det gælder også de kritiske mineraler, som Arktis har store forekomster af, og som er afgørende for en bred vifte af nye teknologier. Det forbinde atter Arktis – og det at sikre Kinas adgang til Arktis – med ambitionen om at sikre Kina en ledende position inden for innovation og ny teknologi. At være førende – og selvforsynende – på det teknologiske område anses i Beijing som en forudsætning for at realisere både omstruktureringen og opgraderingen af den kinesiske økonomi og stormagtsambitionen, hvilket også indebærer opbygningen af et kinesisk militær 'i verdensklasse', som kineserne definerer som et militær, der kan hamle op med det amerikanske.⁶

Kina står uden territorium i Arktis

Kineserne er imidlertid meget bevidste om deres svaghed i stormagtsspillet i Arktis. I modsætning til USA og Rusland har Kina ikke selv territorium i regionen og dermed ingen garanteret adgang. Derfor har den kinesiske bekymring længe været, at de arktiske stater vil dele Arktis op imellem sig og modarbejde, at ikke-arktiske stater som Kina får adgang. Det har USA, set fra Beijing, allerede været i gang med i flere år. Det begyndte for alvor under den første Trump-administration med den daværende udenrigsminister Pompeo, som slog fast, at hvis Det Arktiske Ocean ikke skulle blive som Det Sydkinesiske Hav, skulle Kina holdes ude af Arktis.⁷ Det var ligeledes i den periode, at der kom meget kritisk fokus på kinesiske forsøg på at bygge lufthavne, etablere forskningsstationer og starte mineprojekter i Grønland, hvilket hurtigt blev standset eller indstillet efter amerikansk pres.⁸ Det resulterede i en kinesisk tilbagetrækning fra Grønland, som siden er fastholdt. Der er i dag ingen kinesiske infrastruktur- eller mineprojekter, forskningstilstedeværelse eller anden væsentlig aktivitet i Grønland.

På mange måder ser kineserne de nuværende amerikanske bestræbelser på at kontrollere Grønland som en fortsættelse af, hvad de oplevede under den første Trump-administration – amerikanske bestræbelser på at sætte sig på regionen og modarbejde, at ikke-arktiske stater som Kina får adgang. Derfor har det klareste diplomatiske budskab fra Beijing under denne seneste omgang af Grønlandskrisen været, at USA skal respektere alle landes rettigheder og friheder til at gennemføre aktiviteter i Arktis i overensstemmelse med international ret.⁹ Her henviser kineserne særligt til Havretskonventionen (UNCLOS) og fremhæver, hvordan dele af Det Arktiske Ocean er internationalt farvand, hvor alle stater som udgangspunkt har ret til at sejle og foretage forskellige aktiviteter, såsom videnskabelig forskning og ressourceudvinding. Det budskab er en gengivelse af hovedbudskabet i

” Derfor har den kinesiske bekymring længe været, at de arktiske stater vil dele Arktis op imellem sig og modarbejde, at ikke-arktiske stater som Kina får adgang.

5. Se f.eks. Dylan Welch, *China's Next Technology Push*, Insights, German Marshall Fund, 23. marts 2026.

6. Camilla T. N. Sørensen & Adam Buschard, *Kina som global militær stormagt. militærstrategiske perspektiver for dansk forsvar*, FAK Rapport nr. 001, 2025, Forsvarsakademiet, -fak-rapport-001-kina-.pdf.

7. Michael R. Pompeo, *Looking North: Sharpening America's Arctic Focus*, Rovaniemi, Finland, 6. maj 2019.

8. Se f.eks. Camilla T. N. Sørensen, "Rigsfællesskabet i midten af stormagtsrivaliseringen mellem Kina og USA i Arktis", *Udenrigs* nr. 2, 2020, s. 57-62.

9. Global Times, *US shouldn't use other countries as excuse for pursuing own interests: FM on Trump's Greenland claim*, 12. januar 2026.

” I dag ses der ikke væsentlige diplomatiske eller økonomiske tiltag fra kinesisk side over for hverken Grønland eller Island. Beijing har til gengæld skruet yderligere op for den arktiske dimension af samarbejdet med Rusland.

den første – og fortsat eneste – kinesiske Arktis-strategi udgivet i januar 2018, hvori det eksplicit understreges, at Arktis ikke skal ses som en afgrænset region, hvor det kun er op til de arktiske stater at fastlægge regler og normer for fremtidig udvikling og adgang til regionen og dens ressourcer, men at ikke-arktiske stater som Kina også skal inddrages.¹⁰

Beijing har imidlertid ingen illusioner om, at Washington vil lytte til sådanne kinesiske indsigelser – ligesom Beijing ikke selv lytter, når det kommer til f.eks. filippinske protester over kinesisk konstruktion af kunstige øer i Det Sydkinesiske Hav, der vel at mærke også sker med henvisning til Havretskonventionen. Derfor har kineserne også forsøgt på anden vis at fremstå som en legitim og uomgængelig aktør og samarbejdspartner i Arktis. Det har imidlertid ikke givet resultat. Det har ført til en igangværende gentænkning af Kinas Arktis-strategi. Målet er uændret, nemlig at etablere Kina som en legitim og uomgængelig aktør og samarbejdspartner i Arktis med tilstedeværelse og indflydelse, men metoder og midler gentænkes, herunder Kinas tilgang til arktisk regelsætning og institutionsbygning.

Kina har siden 2013 været observatør i Arktisk Råd, som er den vigtigste multilaterale institution i regionen. Beijing har imidlertid længe anset Arktisk Råd – og arktiske institutioner i bredere forstand – som utilstrækkelige og utidssvarende og argumenteret for nødvendigheden af et alternativ, som giver mere indflydelse til ikke-arktiske stater. Som der står i Kinas Arktis-strategi: ”Styringen af Arktis kræver deltagelse og bidrag fra alle interessenter.”¹¹ Suspenderingen af Arktisk Råd siden den fulde russiske invasion af Ukraine i februar 2022 har givet kineserne yderligere ammunition til at støtte deres argument om, at Arktisk Råd ikke er i stand til at håndtere udfordringerne i regionen, men kineserne er endnu ikke kommet offensivt ud med et alternativ. Det skyldes givetvis også, at det ikke vil blive godt modtaget i Rusland, som Beijing nu satser på som leverandør af den direkte adgangsbillet til Arktis.

Fokus på det russiske Arktis

Kineserne synes at have affundet sig med, at Grønland falder ind under amerikansk interessesfære, ligesom Island, som Beijing ellers også tidligere har satset på at styrke relationerne til. I dag ses der ikke væsentlige diplomatiske eller økonomiske tiltag fra kinesisk side over for hverken Grønland eller Island. Beijing har til gengæld skruet yderligere op for den arktiske dimension af samarbejdet med Rusland. Moskva har tidligere været meget lidt villig til at lukke kineserne ind i Arktis, men er tydeligvis kommet til at stå i en svagere forhandlingsposition over for Beijing i takt med, at russerne er blevet mere økonomisk og diplomatisk afhængige af Kina.¹² Et styrket samarbejde med Rusland, der sikrer mulighed for voksende kinesisk aktivitet i det russiske Arktis, som udgør ca. halvdelen af Arktis, kan langt hen ad vejen sikre varetagelse af de kinesiske interesser i regionen. De senere år er der sket en stigning i fælles kinesisk-russiske aktiviteter i Arktis, inkl. militære aktiviteter med fælles flåde- og flyøvelser. Det foregår primært i og omkring Beringstrædet og dermed langt fra Grønland, men det er aktiviteter, der får stor opmærksomhed såvel i amerikanske militære kredse som i NATO. Det store spørgsmål er, hvor meget plads Moskva fremadrettet er villig til at give Kina i det russiske Arktis, men kineserne vil uden tvivl presse på.

Hovedudfordringen for Nuuk og København

Den sikkerhedspolitiske situation i Arktis er de seneste år blevet mere kompleks og tilspidset. Der er en uigennemskuelig sammenvævning af globale og regionale dynamikker, som Grønland – og Rigsfællesskabet – skal navigere i. Stormagtskonkurrencen mellem USA og Kina udgør imidlertid den overordnede ramme. Tilsat Trumps uforudsigelighed og fornyede ønske om kontrol med Grønland, hersker der ingen tvivl om, at Arktis, herunder sikring af Rigsfællesskabets overlevelse, bliver hovedudfordringen for Nuuk og København i årene frem. Selvom Kina har trukket sig fra Grønland, har amerikanerne ingen garanti for, at det vil forblive sådan, og så længe det ikke er tilfældet, vil konkurrencen med Kina spille en rolle i Washingtons tilgang til Grønland og bredere Arktis.

10. State Council, *China's Arctic Policy*. The State Council Information Office of the People's Republic of China, 26. januar 2018, http://english.scio.gov.cn/node_8002680.html

11. State Council, *China's Arctic Policy*. The State Council Information Office of the People's Republic of China, 26. januar 2018, http://english.scio.gov.cn/node_8002680.html

12. Camilla T.N. Sørensen & Jørgen Staun, "Incompatible Strategic Cultures Limit Russian-Chinese Strategic Cooperation in the Arctic," *Scandinavian Journal of Military Studies*, 6(1) 2023, ss. 24-39.